

učitel
naživo

Náš dopad

Evaluační zpráva
programu Učitel naživo
2020-2022

*Chci směnnu.
Budu učitelka.*

1. Hlavní závěry zprávy
2. Metodologické poznámky
3. Hodnocení programu studenty
4. Posuny v subjektivně vnímané zdatnosti studentů během programu
5. Posuny v subjektivně vnímané zdatnosti absolventů
6. Hodnocení studentů vzdělavateli
7. Pohled žáků ve třídách absolventů programu
8. Statistika o absolventech programu

Autoři zprávy

PAQ research

Jana Bicanová, Michal Kunc, Lucie Marková, Daniel Prokop

Evaluační tým Učitele naživo

Daša Adamcová (Gardošíková)

Odborná spolupráce

Blanka Pravdová

Březen 2023, Praha

Hlavní závěry zprávy

Hodnocení programu studenty

Program jako celek je hodnocen jako excelentní, velmi dobré hodnocení mají stabilně výukové bloky a praxe (klíčové aktivity), z ostatních aktivit se zlepšilo hodnocení hospitací a reflektivních seminářů. Zhoršuje se hodnocení přínosnosti exkurzí, domácích úkolů a tripartit (setkání průvodce, provázejícího učitele a studenta). Důvody tohoto poklesu nejsou zřejmé.

Posuny studentů v sebehodnocení

Ve všech aspektech zkoumaných kompetencí (pomocí kompetenčního rámce i TALIS) se účastníci ročníku 2020-22 v průběhu programu subjektivně zlepšili, výrazně v oblasti nastavování prostředí a hodnocení žáků. Na konci programu se zlepšilo i jejich sebehodnocení v tom, jak dobře se jim daří zapojovat žáky do výuky a mít pod kontrolou vyrušování ve třídě. Oblasti, ve kterých si studenti i na konci programu věří nejméně, jsou pojetí vyučovaného oboru a ověřování naplňování cílů vzdělávání.

Posuny v hodnocení kompetencí studentů u učitelů

Zlepšení je vnímáno nejen účastníky, ale také jejich učiteli (vysokoškolští učitelé/průvodci, provázející učitelé). Nejvýraznější posun spatřují ve volbě metod a reflektivní praxi. Obecně nejsou učiteli lépe hodnoceni ti, kteří mají předchozí pedagogické vzdělání. Celkově se tak ukazuje, že tento typ DPS je vhodný jak pro ne-učitele, tak pro lidi, kteří se chtějí k praxi učitele vrátit či ji chtějí zlepšovat a rozvíjet.

Studenti s předchozí pedagogickou praxí jsou ale lépe hodnoceni v nastavování prostředí pro práci a pojetí oboru. Jde totiž o kompetence, které se silně rozvíjejí až v prvních letech plného nástupu do učitelské profese (viz dále).

Hlavní závěry zprávy

Změna sebedůvěry po nástupu do profese a nutnost udržení vzdělávací komunity

Dva roky po absolvování je self-efficacy v řadě oblastí stejná či horší než po absolutoriu. Analýza vybraných absolventů (N=12) naznačuje, že po 2 letech v učitelské praxi, se celková self-efficacy vrací zpět na úroveň srovnatelnou s průměrem dalších začínajících učitelů v ČR. Výjimkou jsou oborová didaktika a schopnost studentů udržovat produktivní prostředí (pořádek pro práci), stejně tak, jako sub-škála řízení třídy v TALIS self-efficacy, ve kterých se sebedůvěra udržuje či zvyšuje. U těchto typů kompetencí program předpokládá vyšší rozvoj po nástupu do profese – což se potvrzuje.

Pokles self-efficacy v některých dalších oblastech je po nástupu učitelů do profese běžný. Právě proto se program Učitel naživo zaměřuje na rozvoj kompetence své učitelské reflexe a zlepšovat, na funkci provázejícího a uvádějícího učitele a vytváření komunity učitelů a vzdělávacího prostředí.

Pohled žáků ve třídách absolventů programu

Žáci absolventů programu Učitel naživo hodnotí jejich výuku pozitivně – okolo 70–85 % říká, že je výuka baví, jsou motivovaní, učí se užitečné věci a zapojují se (celkem z pohledu žáků zkoumáme 8 položek).

Ve srovnání s předchozím učitelem, který neabsolvoval program Učitel naživo, častěji vnímají zlepšení – zhruba 15–20 % vnímá výuku předmětu hůře a 30–40 % lépe (zbytek stejně). K největšímu zlepšení dochází v tom, že žáci častěji spolupracují a předmět je baví.

Změna k lepšímu hodnocení předmětu je o trochu výraznější u dětí vysokoškoláků. Ale většinou pozitivně či neutrálně hodnotí posun ve výuce předmětu i děti s nízkým socioekonomickým statusem.

Hlavní závěry zprávy

Srovnání hodnocení učitelů s kontrolní skupinou a efekt programu

Ve srovnání s učiteli, jejichž žáci se v letech 2018–2020 zúčastnili šetření společnosti Kalibro, neudržují absolventi programu Učitel naživo z pohledu svých žáků tolik kázeň ve třídě a žáci mají občas menší důvěru k jejich znalostem oboru, ale jejich výuka je často zajímavější. To je v souladu se silnými a slabými stránkami self-efficacy absolventů. Celkově je ale hodnocení učitelů Učitele naživo a učitelů ve výzkumu Kalibro (také patří k progresivnějším školám) srovnatelné.

Absolventi programu s vyšší učitelskou sebedůvěrou i hodnocením vzdělavatelů v položkách kompetenčního rámce jsou lépe hodnoceni svými žáky ve všech aspektech zkoumaných Kalibrem – působí na žáky odborněji, zajímavěji učí, lépe udržují kázeň ve třídě a chovají se k žákům s větším respektem.

Úspěšnost průchodu programem (sebehodnocení, hodnocení vzdělavateli), ani self-efficacy absolventů v době dotazování žáků ale výrazně nesouvisí s vnímáním předmětu a posunem vnímání předmětu oproti předcházejícímu učiteli. Může to být způsobeno tím, že vnímání předmětu je dlouhodoběji zakotveno a učitel jej změní až po delší době, popřípadě i tím, že program Učitel naživo se více zaměřuje na vztah k učení se jako takovému, nikoli k danému předmětu a jeho didaktice. Tyto hypotézy je třeba dále zkoumat.

Kde učí absolventi programu

Takřka 80 % absolventů minulých ročníků programu Učitel naživo učí. Dotazování žáků ukazuje, že vzdělávají především děti vzdělanějších rodičů. Vnímání výuky absolventů programu je ale pozitivní a srovnatelné i pro děti méně vzdělaných rodičů.

O programu Učitel naživo a jeho cílech

O programu Učitel naživo a jeho cílech

O co usilujeme v přípravě učitelů?

Příprava učitelů je klíčovým tématem pro české školství. Jedním z cílů Strategie 2030+ je zkvalitňování výuky budoucích učitelů a propojení teoretických i praktických složek studia učitelství. V září 2021 byla MŠMT a fakultami spuštěna reforma přípravy učitelů.

Sdílená představa, jak má vypadat dobrý učitel – Kompetenční rámec

V českém prostředí vznikají kvalitní nástroje a výzkumy mapující kvality učitele a studenta učitelství. Navzdory tomu stále neexistuje sdílený kompetenční rámec studenta učitelství, který by měl kvantifikovatelný charakter a který by bylo možné využít pro kontinuální evaluaci rozvoje studentů učitelství. Z tohoto důvodu vznikl pro studenty programu Učitel naživo Kompetenční rámec studenta učitelství, který poskytuje jazyk společný všem aktérům učitelské přípravy, a zároveň má kvantitativní formát. Domníváme se, že v duchu vzdělávání založeného na důkazech je třeba nejen definovat kýženou kvalitu programu učitelské přípravy, ale ruku v ruce s tím i sledovat, jak se daný cíl daří plnit.

Profesní model přípravy učitele a role provázejícího učitele

Různé výzkumy ukazují, že ještě důležitější, než objem praxe, je její integrace s teoretickými složkami studia. Pedagogické praxi studentů učitelství je v ČR běžně věnováno jen cca 10 % studia. V Učiteli naživo tvoří reflektovaná praxe více než 50 % programu. Podmínkou kvalitní praxe je kvalitní provázející učitel – nezbytný článek v přípravě učitelů. Pozici provázejícího učitele je proto třeba legislativně uchopit, včetně zakotvení standardu kvality jeho práce, vymezení jeho role, ale také nastavení systému jeho vzdělávání a podpory, podmínek práce (snížený rozsah přímé pedagogické činnosti) a ohodnocení. V zemích s kvalitní přípravou učitelů je činnost provázejícího učitele považována za klíčový nástroj systémové podpory profesního učení studentů učitelství a patří mezi priority vzdělávací politiky v oblasti přípravy učitele.

Sledování dopadu výuky na žáka

V evaluaci programů přípravy učitelů je nezbytné sledovat, zda jsou učitelé připraveni tak, aby uměli rozvíjet každého žáka. Při žákovském šetření je třeba zaměřit se na individuální posun žáků a sledovat jejich wellbeing ve škole (vztah k předmětu, motivace žáka učit se, žákem pocíťovaný respekt učitele, smysluplnost učení apod.).

Cíle organizace Učitel naživo

Vize organizace

Chceme, aby se všechny děti ve školách učily naplno, s radostí a s rovnými šancemi. Proto chceme učitele, kteří vědí, kam jdou, vytvářejí vztahy založené na důvěře a podnětné příležitosti pro učení každého dítěte. Děti, které toto zažijí, budou připravené na příležitosti a výzvy světa 21. století

Jak by měla vypadat škola „naživo“?

- Dítě je ve středu zájmu a rozvíjí co nejlépe svůj potenciál.
- Učitel je průvodce a vytváří podnětné prostředí založené na důvěře.
- Učitel vychází při své práci z reflektování zkušenosti a nejnovějšího výzkumu.
- Děti odcházejí ze škol s motivací k dalšímu vzdělávání se.

Struktura programu Učitel naživo

Učitel naživo je dvouletý program pro budoucí učitele (tzv. pedagogické minimum). Je určen absolventům vysokých škol, kteří chtějí učit děti na druhém stupni základní školy nebo na střední škole, ale chybí jim potřebné pedagogické vzdělání. Rozsah programu je celkem 750 hodin (z toho 660 hodin v rámci akreditace).

380 hodin reflektované praxe zahrnuje:

- pozorování, týmové učení, samostatné učení, společnou reflexi hodin a rozbory
- praxi v průběhu dvou let (každý rok na jiné škole a s jiným učitelem)
- ve druhém ročníku možnost plnit praxi formou Student zaměstnancem, kdy student učí ve škole na úvazek a získává podporu od spolužáka z programu, uvádějícího učitele a mentora
- hospitace průvodce ve výuce
- návštěvu externího mentora, který studentovi a jeho provázejícímu učiteli pomáhá hledat nové cesty
- 5 celodenních exkurzí na zajímavých školách
- zahraniční exkurze

370 hodin výcviku zahrnuje:

- výukové bloky
- reflektivní semináře
- tripartity
- oborová setkání
- domácí úkoly

Nyní (od září 2022) probíhá mírně upravená verze programu Učitel naživo v délce 600 hodin. Zde je ale popsána původní struktura programu, protože tato evaluační zpráva se týká ještě původní verze programu Učitel naživo.

Program je zakončen závěrečnou prací, tzv. profesní výzvou a závěrečnou zkouškou.

Program realizuje Učitel naživo a Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha na základě vzájemné smlouvy. Program je akreditovaný u MŠMT, ve školním roce 21/22 byly aktivní dvě akreditace.

U absolventů programu v červnu 2022 (září 2020–červen 2022) byl plný název programu “Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro 2. stupeň ZŠ a SŠ”. U letošních druháků (září 2021–červen 2023) je plný název akreditovaného programu „Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – kombinované studium“.

Metodologické poznámky

Přehled dotazníkových šetření

Studenti vyplňují sebehodnoticí dotazník v pěti fázích programu – na začátku, na konci prvního ročníku, na konci dvouletého programu, dva roky a pět let po jeho ukončení už jako **absolventi**. Součástí sebehodnocení je tzv. kompetenční rámec (soubor kompetencí a jejich kriteriálně vymezených úrovní vyvinutý v rámci programu Učitel naživo) a sebehodnoticí otázky mezinárodního šetření TALIS.

Kompetenční rámec je vyplňován také **vzdělavateli účastníků**, tedy provázejícími učiteli a průvodci (vysokoškolskými vzdělavateli), kdy každý aktér hodnotí relevantní části kompetenčního rámce každého studenta programu.

Žáci našich absolventů, kteří v daném školním roce vyučují na základní škole 2. stupně, nebo v odpovídajícím ročníku víceletého gymnázia, vyplňují v rámci tzv. žákovského šetření dotazník spokojenosti s výukou obsahující vlastní otázky hodnocení předmětu daného učitele-absolventa a otázky hodnocení učitele ze školního šetření Kalibro.

Hodnocení programu studenty

Program je účastníky stabilně hodnocen výborně

	18/19	19/20	20/21	21/22
CELÝ PROGRAM	+96	+98	+96	+96
VÝUKOVÉ BLOKY	+86	+92	+93	+91
★ EXKURZE	+63	+81	+74	+55
PRAXE	+82	+92	+93	+89
★ REFLEKTIVNÍ SEMINÁŘE	+7	+31/ -48	+42	+53

Účastníci dlouhodobě velmi vysoko hodnotí celý program Učitel naživo. V průběhu let účastníci programu stabilně nejvíce oceňují výukové bloky a praxe. Přestože byly v průběhu covidu výukové bloky i praxe online, neovlivnilo to jejich vysoké hodnocení účastníky. V rámci praxí studenti oceňovali přínos provázejícího učitele – velmi pozitivně byly hodnoceny reflexe a komunikace s provázejícím učitelem. Průměrné NPS skóre jednotlivých aktivit je 46, protože hodnocení přínosnosti aktivit mimo výukové bloky je podstatně nižší. Zatímco exkurze byly velmi dobře hodnoceny i v online podobě, v posledním roce jejich hodnocení pokleslo, to může být způsobeno nutností opakovaně rušit zahraniční exkurze kvůli Covid-19. Naopak stouplо hodnocení reflektivních seminářů – pravděpodobně proto, že do nich byly přidány supervizní techniky a oproti minulým letům už nebyly semináře pojaty výukově.

NPS SCORE: Studenti hodnotí, zda by doporučili program ostatním a přínosnost různých částí programu na škále 0–10. Skóre je rozdíl procent respondentů, kteří využívají vysoké známky a jsou velmi spokojeni (9–10) a těch, jejichž hodnocení je negativní či vlažné (0–6).

Zlepšilo se hodnocení hospitací a reflektivních seminářů

	18/19		19/20		20/21		21/22
★ DOMÁCÍ ÚKOLY	-	➔	-5	➔	+28	➔	+9
★ HOSPITACE	-	➔	+31	➔	+40	➔	+64
★ TRIPARTITY	-	➔	-48	➔	+12	➔	-16
OBOROVÁ SETKÁNÍ	-	➔	-7	➔	+23	➔	+13

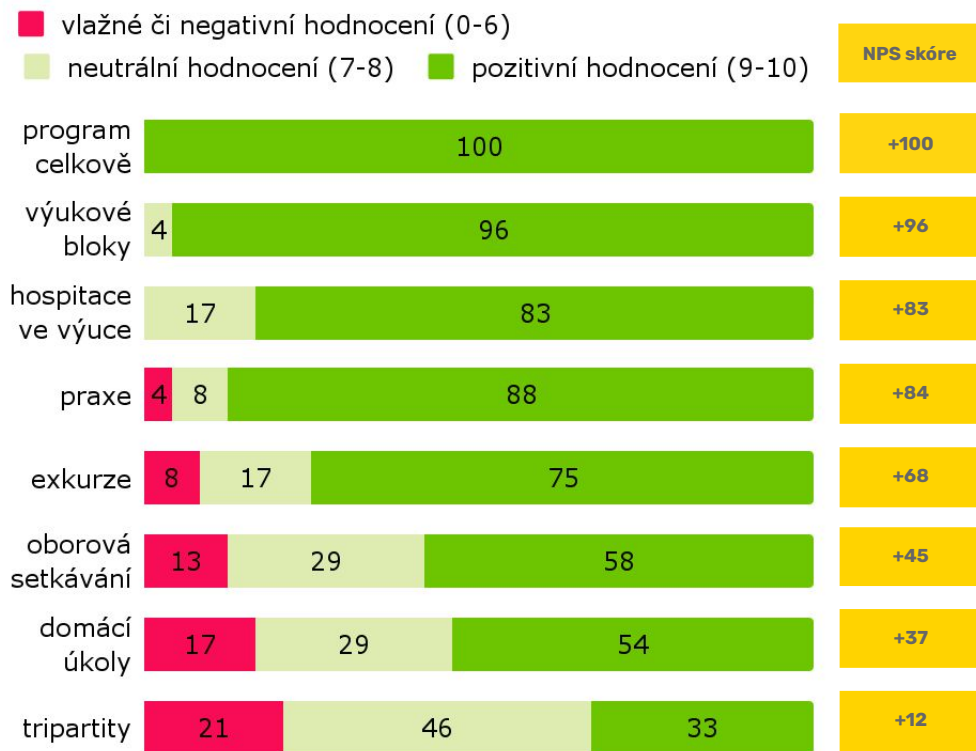
Přestože v projektu ubylo domácích úkolů, a to se snahou ponechat jen ty přímo navázané na obsah výukových bloků, jejich hodnocení letos mírně pokleslo – loňský nárůst oproti školnímu roku 2019/20 se tak nepodařilo udržet. Oproti minulým letům průběžně narůstá hodnocení hospitací, pravděpodobně díky sladování hospitačního týmu. Tripartity slouží primárně provázejícím učitelům a průvodcům (lektorům) programu, a pravděpodobně proto je účastníci nutně nepovažují za tak užitečné. Oborová setkání se nově více zaměřují na oborovou didaktiku, ale hodnocení to nezlepšilo.

Program je hodnocen vždy na jaře daného roku (vždy hodnotí oba ročníky).

★ -meziroční zhoršení, ★ -meziroční zlepšení

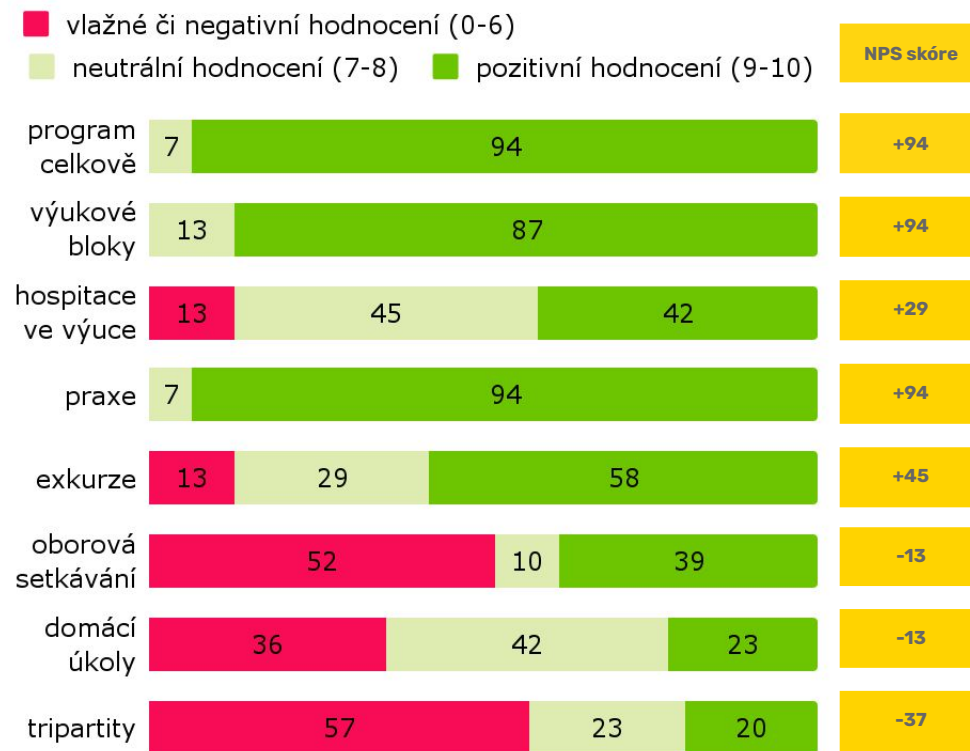
Druháci hodnotí většinu částí programu pozitivněji než prváci

Účastníci na konci programu

Účastníci na konci 2. roku programu v červnu 2022, N = 24

Účastníci po roce programu

Účastníci na konci 1. roku programu v červnu 2022, N = 31

Účastníci 2. ročníku ohodnotili výcvik Učitel naživo tím nejlepším skóre – NPS celkového programu je 100, což značí, že všichni účastníci by program jednoznačně doporučili. NPS 100 je velmi unikátním jevem. Na konci 2. ročníku účastníci lépe hodnotí většinu částí programu, kromě praxí, které se zdají být o něco přínosnější na začátku programu. Na konci 1. ročníku měli účastníci 2 rozvojové hospitace, které nebyly hodnoceny, ve 2. ročníku pak jednu hodnocenou hospitaci. Prváci přesto hodnotili hospitace mnohem vlašněji – zřejmě je to dáno tím, že na konci 1. ročníku jsou hodnoceni hospitačním týmem, kdežto na konci 2. roku průvodci, které již dobře znají. ačkoliv měli účastníci. Jako ne příliš přínosné označovali tripartity, domácí úkoly a oborová setkávání. Tripartity jsou ale specifické tím, že propojují provázejícího učitele, průvodce (lektory) programu Učitel naživo a studenty – nejsou tedy určené primárně studentům.

Posuny v subjektivně vnímané zdatnosti studentů během programu

Shrnutí části: Posuny v subjektivně vnímané zdatnosti (self-efficacy)

Ve všech aspektech zkoumaných kompetencí (pomocí kompetenčního rámce i TALIS) se účastníci ročníku 2020–22 v průběhu programu subjektivně zlepšili. Podstatný nárůst kompetencí u sebe účastníci sledovali zejména v oblastech nastavování prostředí důvěry, prostředí vhodného pro práci a hodnocení žáků způsobem podporujícím autonomní učení. To byly ale zároveň oblasti, ve kterých byli tito účastníci na začátku programu velmi nejistí. Na konci programu se účastníkům programu daří zapojovat žáky do výuky a mít pod kontrolou vyrušování ve třídě subjektivně mnohem lépe, než tomu bylo na začátku programu.

V této evaluační zprávě se věnujeme i posunům v sebehodnocení na individuální úrovni u absolventů učících 2 roky po absolvování programu – obecně je u nich častější horší sebehodnocení, než si sami dávali na konci programu. To vzniká pravděpodobně kvůli větší konfrontaci s každodenní realitou práce ve škole, než mohli získat během jakékoliv praxe v rámci profesní přípravy.

Ve vztahu k položkám kompetenčního rámce se absolventi cítí sebejistěji ve vytváření vhodného prostředí pro práci (souvisí s TALIS, viz dále), v oborové didaktice a vedení žáků k odpovědnosti za své chování. Obecně ale převládá subjektivní zhoršení v oblastech reflektivní praxe a v práci s nastavováním a ověřováním naplnění cílů.

V oblastech sebehodnocení TALIS se absolventi nejčastěji zlepšili v kladení podnětných otázek žákům, nastavování a dodržování pravidel ve třídě. Nejčastěji se naopak subjektivně zhoršili v používání alternativních metod výuky a používání různých způsobů hodnocení.

Pozn.: V kompetenčním rámci se studenti hodnotili úrovněmi A-E, kde A je nejnižší úroveň v dané oblasti a E je nejvyšší.

Vývoj vnímaných učitelských kompetencí během programu – ročník 2020-2022

1.1 Vědomé utváření svého profesního sebepojetí.

1.2. Reflektivní praktik

2.1 Vedení žáků k odpovědnosti za chování

2.2 Prostředí důvěry

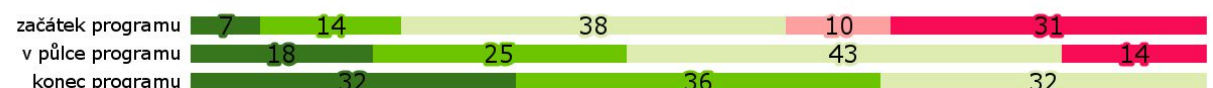
2.3 Prostředí pro práci

3.1 Smysluplné a přiměřené cíle

3.2 Volba metod

3.3 Ověřování naplnění cílů

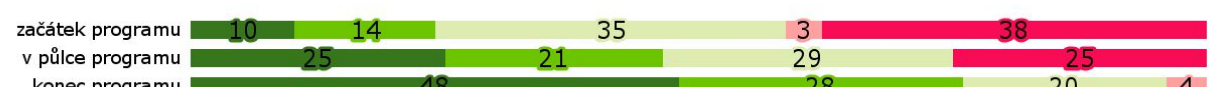
3.4 Hodnocení podporující autonomii

4.1 Pojetí oboru

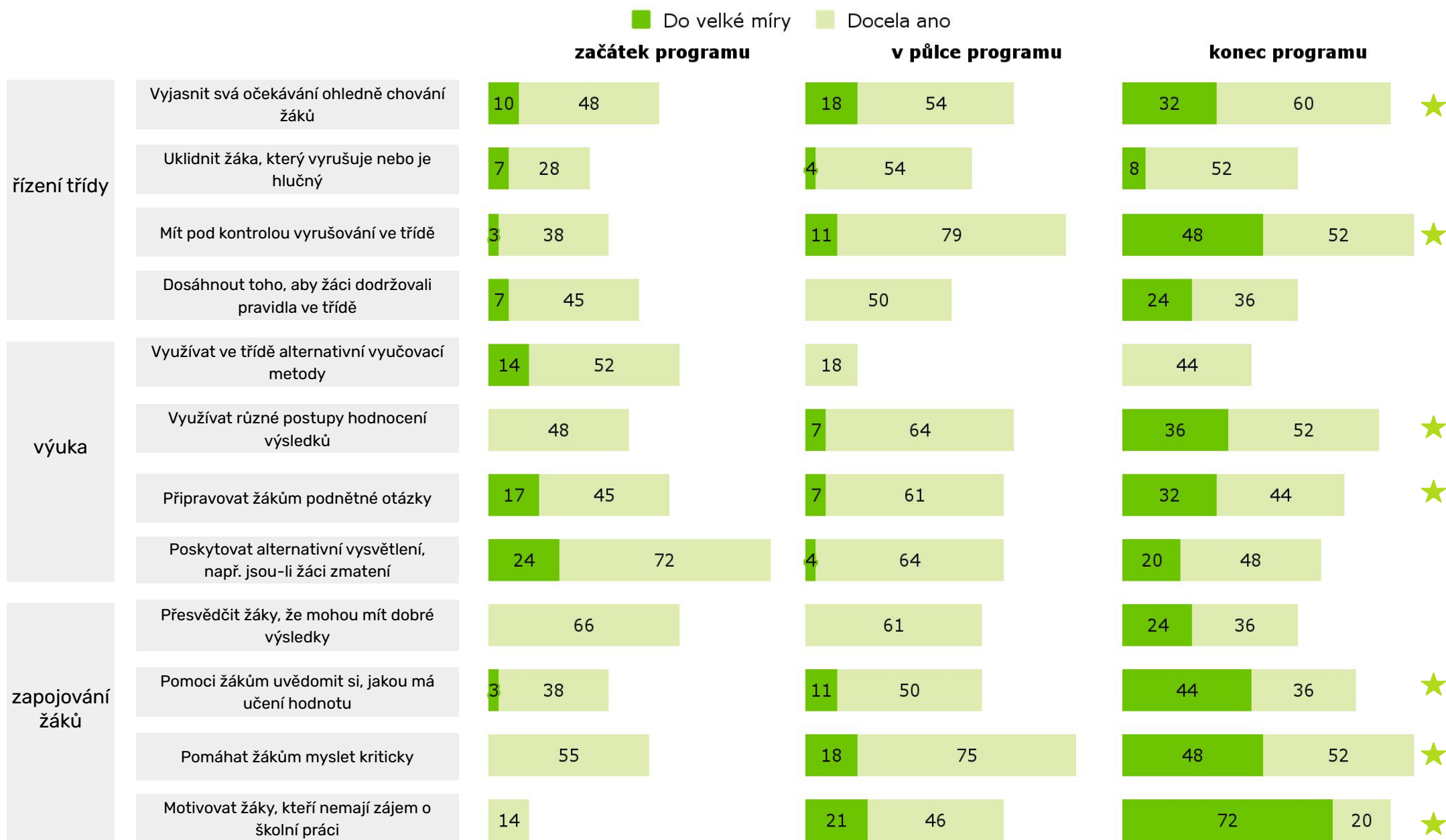

4.2 Oborová didaktika

Účastníci programu z ročníku 2020-22, N = 29, 28, 25 (začátek, v půlce programu, konec programu)

Vývoj self-efficacy studentů v položkách TALIS – ročník 2020-2022

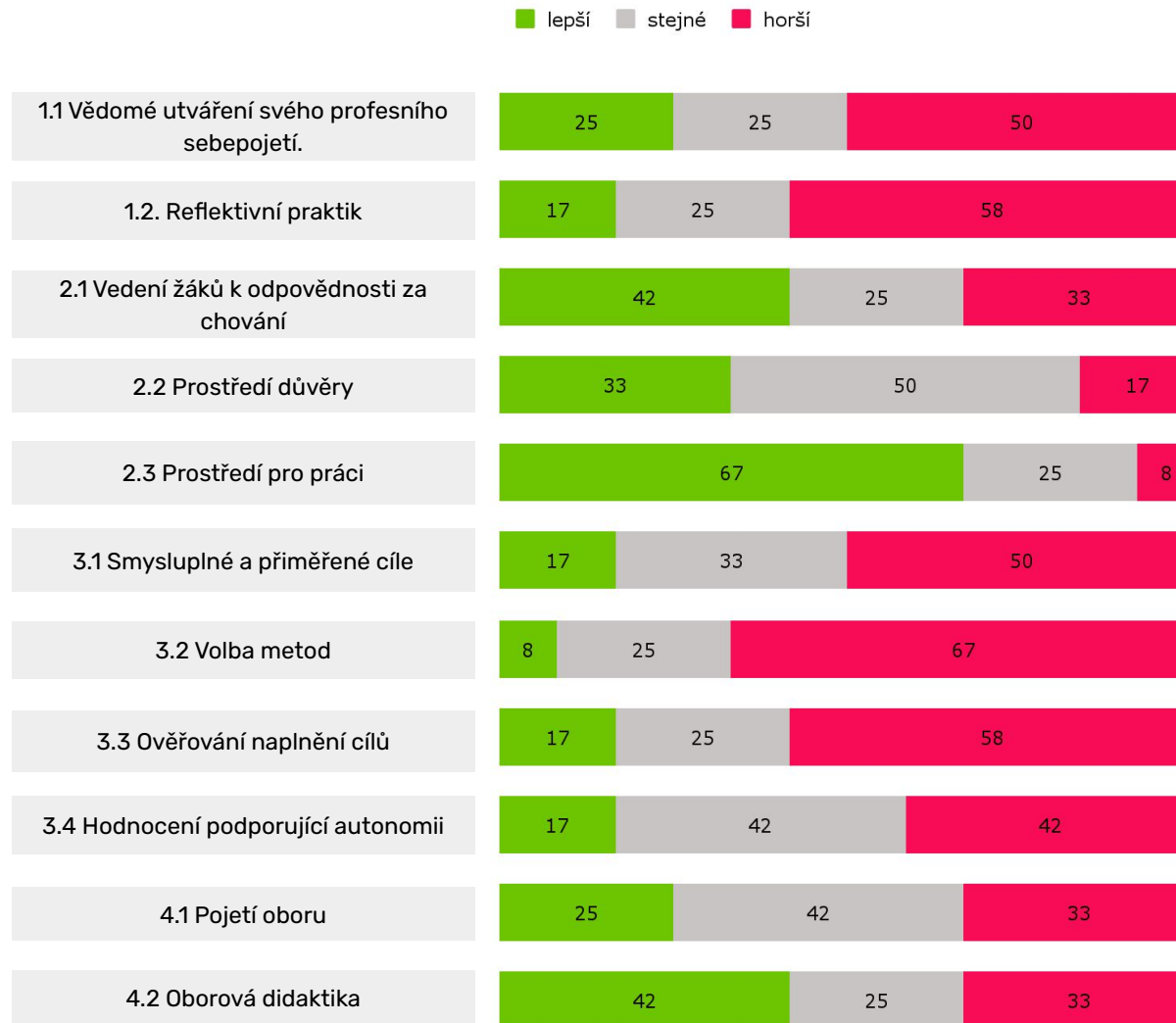

Účastníci programu z ročníku 2020-22, N = 29, 28, 25 (začátek, v půlce programu, konec programu), ★ – výrazné zlepšení

Posuny v subjektivně vnímané zdatnosti absolventů

Posun vnímaných učitelských kompetencí 2 roky po dokončení programu

Jak se liší sebehodnocení na konci programu a po 2 letech po absolvování?

Účastníci programu z ročníku 2018-2020, kteří vyplnili sebehodnocení na konci 2. ročníku i po 2 letech od absolvování, N = 12

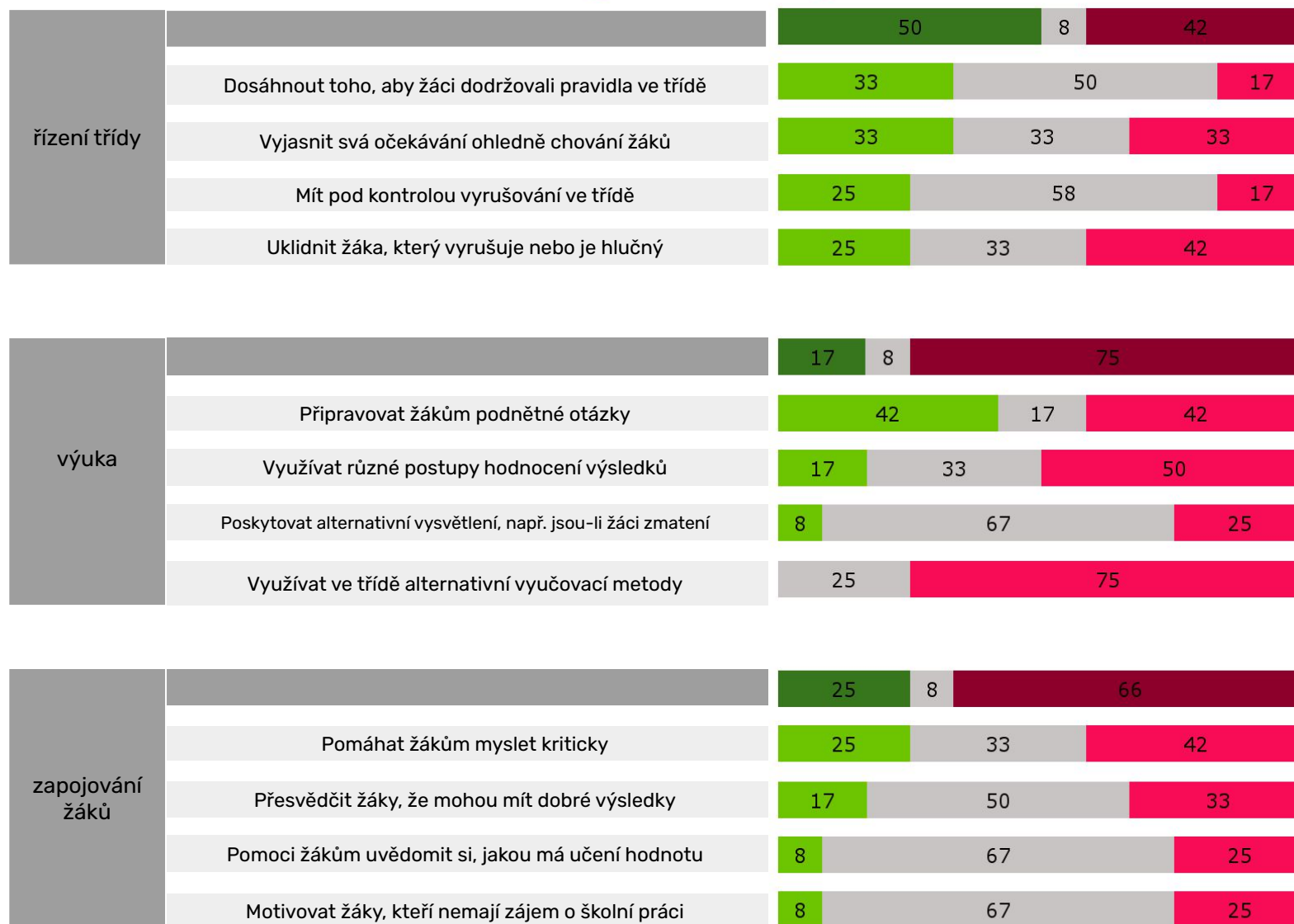
Po dvou letech po absolvování programu se oproti konci programu účastníci cítí sebejistěji ve vytváření vhodného prostředí pro práci, v oborové didaktice a vedení žáků k odpovědnosti za své chování. Obecně ale převládá zhoršené sebehodnocení v oblastech reflektivní praxe, na níž pravděpodobně nemají tolik prostoru jako během studia, a v práci s nastavováním a ověřováním naplnění cílů. Celkově se absolventi v oblastech kompetenčního rámce za dva roky učitelské praxe v průměru nejčastěji subjektivně zhoršili (5 kompetencí), v méně kompetencích se pak nejčastěji subjektivně zlepšili (3 kompetence) nebo zůstali beze změny (3 kompetence).

Lepší hodnocení znamená posun na škále A-E, kde A je nejnižší úroveň a E je nejvyšší úroveň. Na následujícím slidu prezentujeme konkrétní posuny, červené body značí zhoršení, zelené zlepšení.

Posun v self-efficacy (TALIS) na konci programu a 2 roky po absolvování

Jak se liší sebehodnocení na konci programu a po 2 letech po absolvování?

■ lepší ■ stejné ■ horší

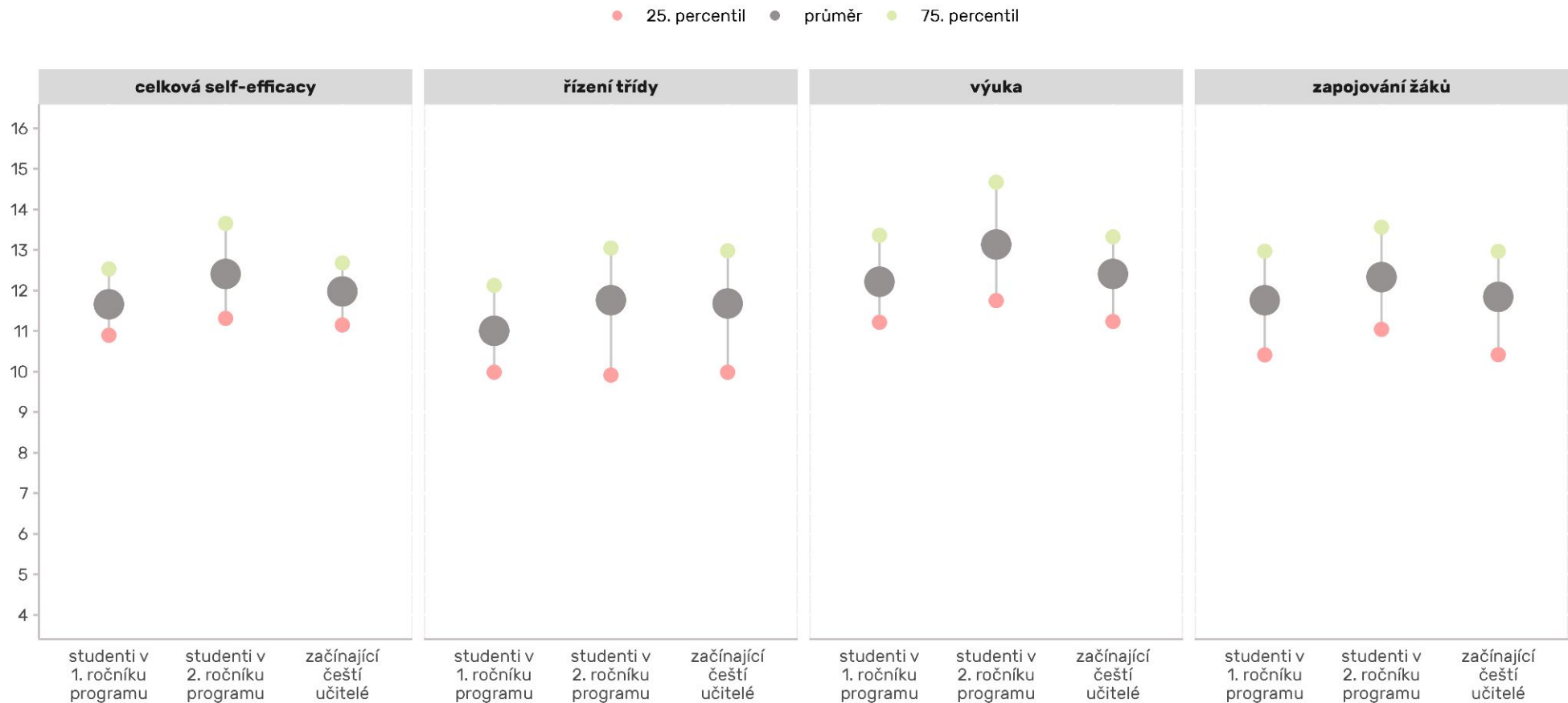
Absolventi se během 2 let učitelské praxe nejčastěji (dle sebehodnocení) zlepšují v kladení podnětných otázek, vyjasňování svých očekávání ohledně chování žáků a nastavování pravidel ve třídě.

Zato se jim subjektivně postupem času hůře daří aplikovat alternativní metody výuky a hodnocení a zapojovat žáky do výuky.

Srovnání s populací začínajících učitelů

TALIS self-efficacy

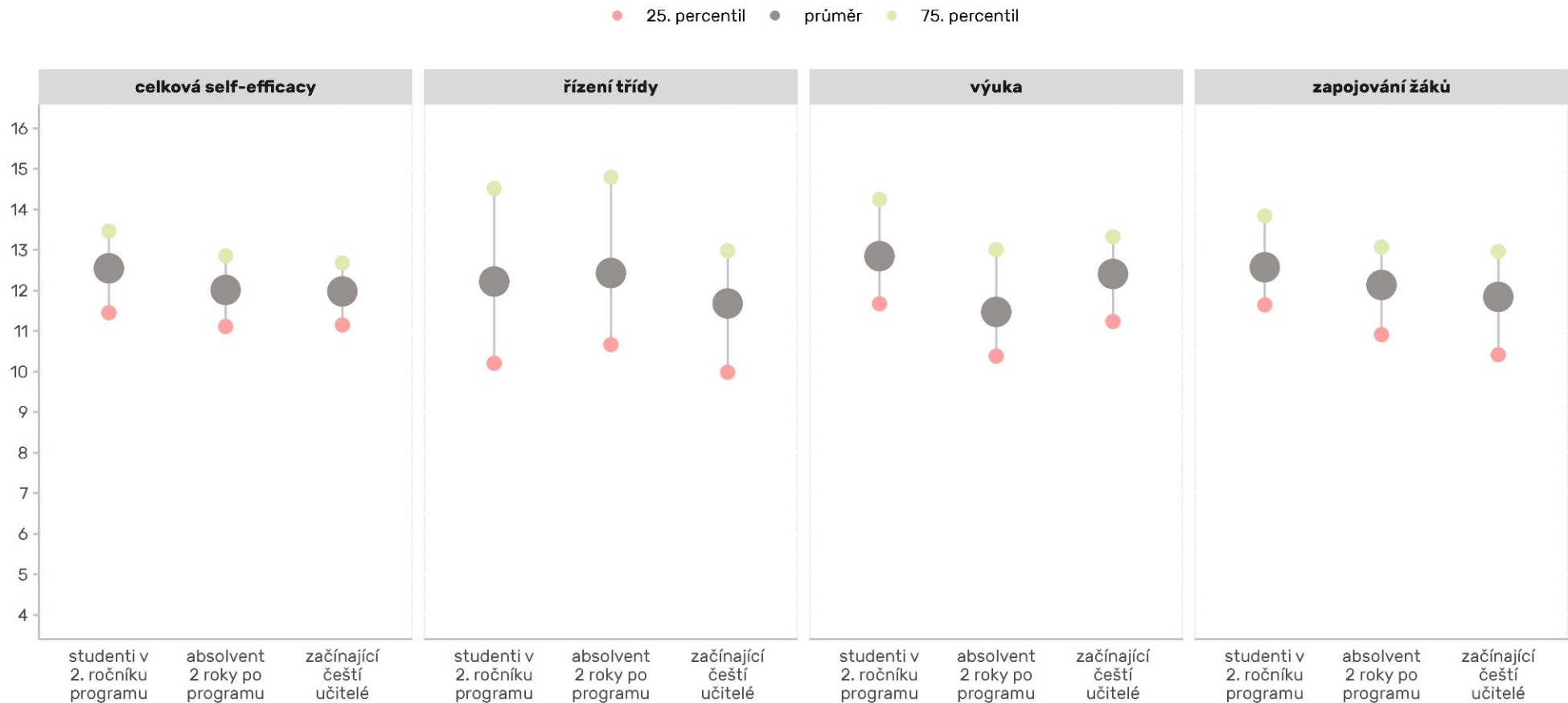
Nárůst self-efficacy (TALIS) během programu

V grafu jsou zobrazeny hodnoty skóre replikovaných na základě konfirmačního faktorového modelu zveřejněného v TALIS 2018 Technical Report (Nabývá hodnot 4 až 16). Studenti programu v letech 2019–21 a 2020–22 a srovnávací populace 584 českých učitelů s 2 nebo méně lety zkušeností z dat TALIS 2018. N = 59

Celková self-efficacy (replikovaný index dle TALIS 2018) účastníků programu mezi prvním a druhým ročníkem mírně narostla na vyšší úroveň, než jakou se průměrně hodnotili čeští učitelé s dvěma či méně lety zkušeností v reprezentativním šetření TALIS 2018. Vlastní vnímaná účinnost se u účastníků zvedla konzistentně napříč všemi sub-škálami self-efficacy, tedy v oblastech řízení třídy, výuky a zapojování žáků (konkrétní složení položek jednotlivých indexů viz výše). Z pohledu na sebehodnocení absolventů (viz dále) je ale patrné, že tento nárůst se do velké míry vyruší po kontaktu s dlouhodobější učitelskou praxí.

Pokles self-efficacy (TALIS) po 2 letech v učitelské profesi

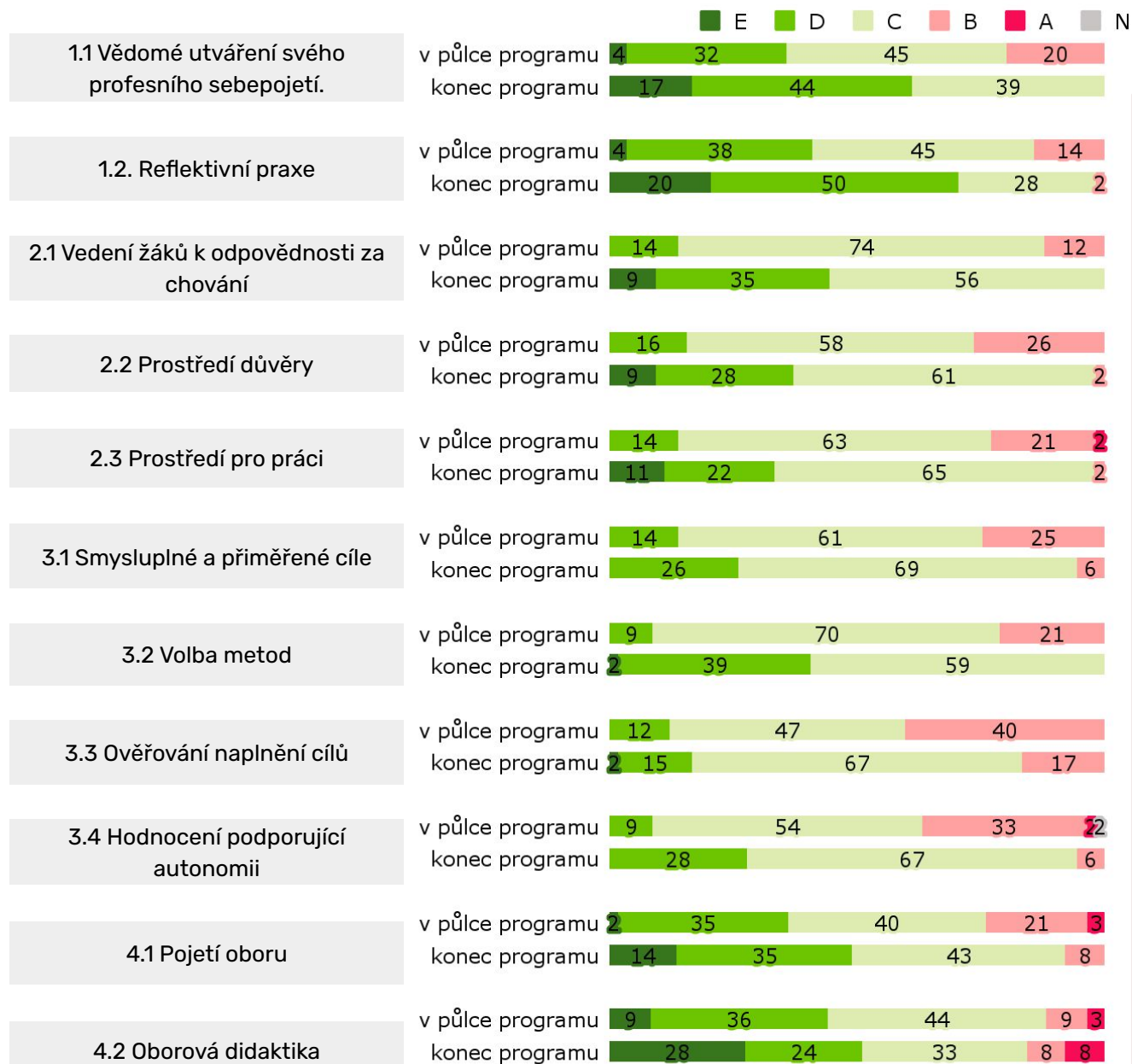
V grafu jsou zobrazeny hodnoty skóre replikovaných na základě konfirmačního faktorového modelu zveřejněného v TALIS 2018 Technical Report (Nabývá hodnot 4 až 16). Absolventi programu, kteří program studovali v letech 2018–2020 a srovnávací populace 584 českých učitelů s 2 nebo méně lety zkušeností z dat TALIS 2018. N = 15

Analýza na vybraných absolventech (N=12) naznačuje, že potom, co absolventi programu stráví 2 roky v učitelské praxi, se jejich celková self-efficacy vrací zpět na úroveň srovnatelnou s průměrem dalších začínajících učitelů v ČR. Self-efficacy je tedy dále formována každodenní učitelskou praxí. Vyšší stabilitu učitelské sebedůvěry by možná zajistila pokračující podpora ze strany uvádějících učitelů. Této hypotéze by bylo vhodné se dále věnovat. Výjimkou v trendu poklesu self-efficacy je oblast řízení třídy, ve kde sebedůvěra po nástupu do učitelství roste - což odpovídá předpokladu UNŽ, že tento typ kompetence se posiluje v plné učitelské praxi.

Pozn.: Data o self-efficacy těchto absolventů z období jejich 1. ročníku v programu bohužel nejsou dostupná.

Hodnocení studentů vzdělávatelem

Vývoj hodnocení vzdělavateli v průběhu programu – ročníky 2019–21 a 2020–22

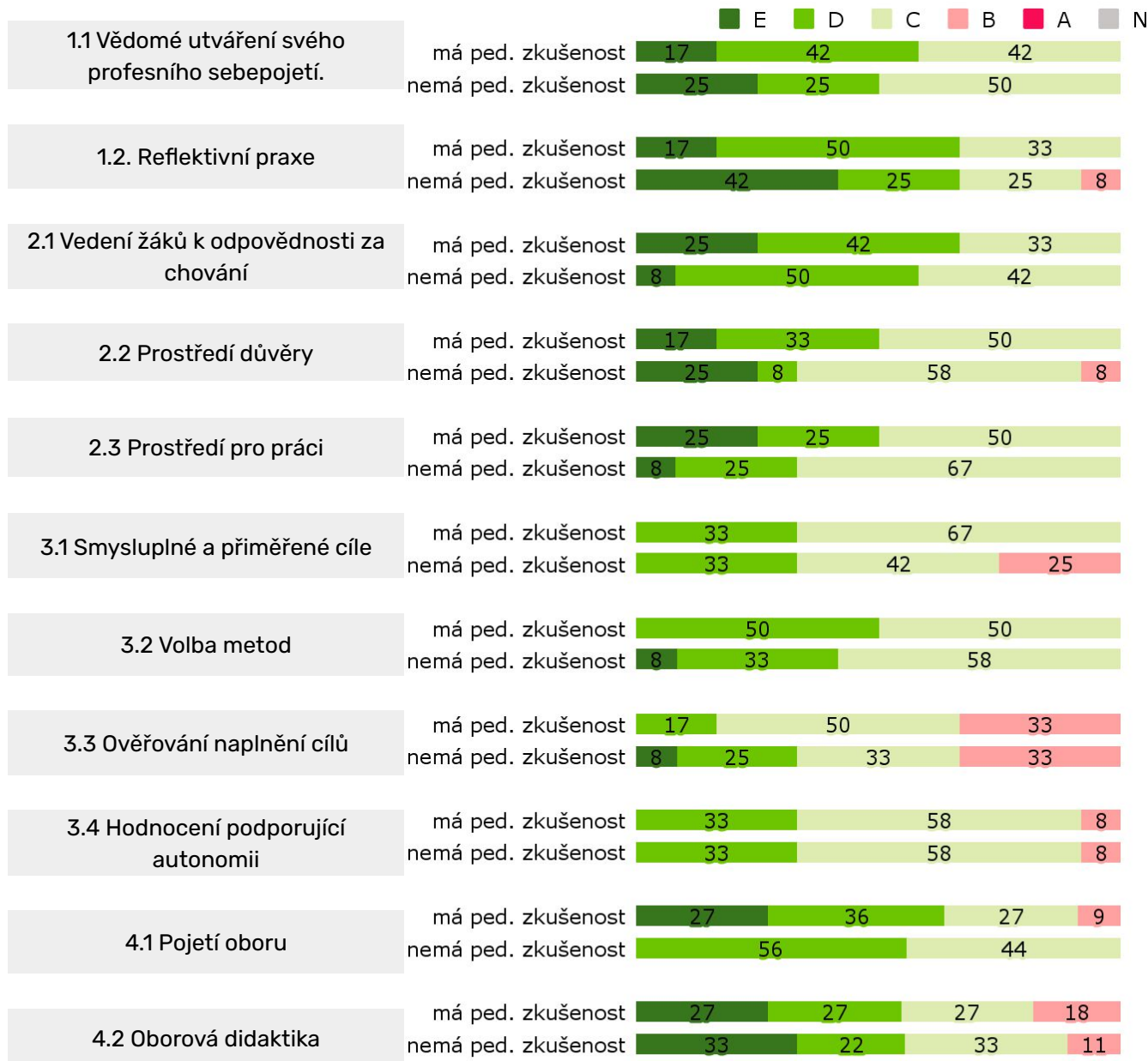
Vzdělavatelé na konci programu hodnotí účastníky lépe než v půlce programu ve všech dotazovaných kompetencích. Nejvyšší nárůst výborných výsledků (E či D) spatřují ve volbě metod a reflektivní praxi.

Předchozí pedagogické vzdělání a hodnocení vzdělavatelů – konec programu: ročník 2020-22

Průvodci a provázející učitelé na konci programu už nehodnotí lépe účastníky, kteří měli již před svou účastí v programu Učitel naživo pedagogické vzdělání. Tato potenciální výhoda se během programu stírá. Poněkud napřed zůstávají vystudovaní pedagogové (alespoň z pohledu provázejících učitelů) v oborové didaktice.

Předchozí pedagogická zkušenost a hodnocení vzdělavateli – konec programu: ročník 2020-22

Lepší hodnocení od vzdělavatelů získali účastníci s předchozí pedagogickou zkušeností v pojetí oboru a nastavování prostředí pro práci.

Pohled žáků ve třídách absolventů programu

Shrnutí části: Pohled žáků ve třídách absolventů

Žákovské hodnocení předmětu vyučovaného absolventy

Žáci ve třídách absolventů programu Učitel naživo hodnotí jejich předměty celkově velmi pozitivně, baví je více než s jejich předchozími vyučujícími a častěji v hodinách spolupracují se spolužáky.

Absolventi programu Učitel naživo vzdělávají především děti vysokoškolsky vzdělaných rodičů. Děti vysokoškoláků hodnotí předměty vyučované absolventy programu Učitel naživo (ve srovnání s předchozími učiteli) jako zábavnější a vykazují větší motivaci a zapojení v předmětu. Také dokážou lépe než dříve pochopit, kde mají prostor pro zlepšení. Změna učitele tedy přinesla tyto benefity hlavně žákům ze vzdělanějších rodin.

Žákovské hodnocení vlastností absolventa-učitele (otázky Kalibro)

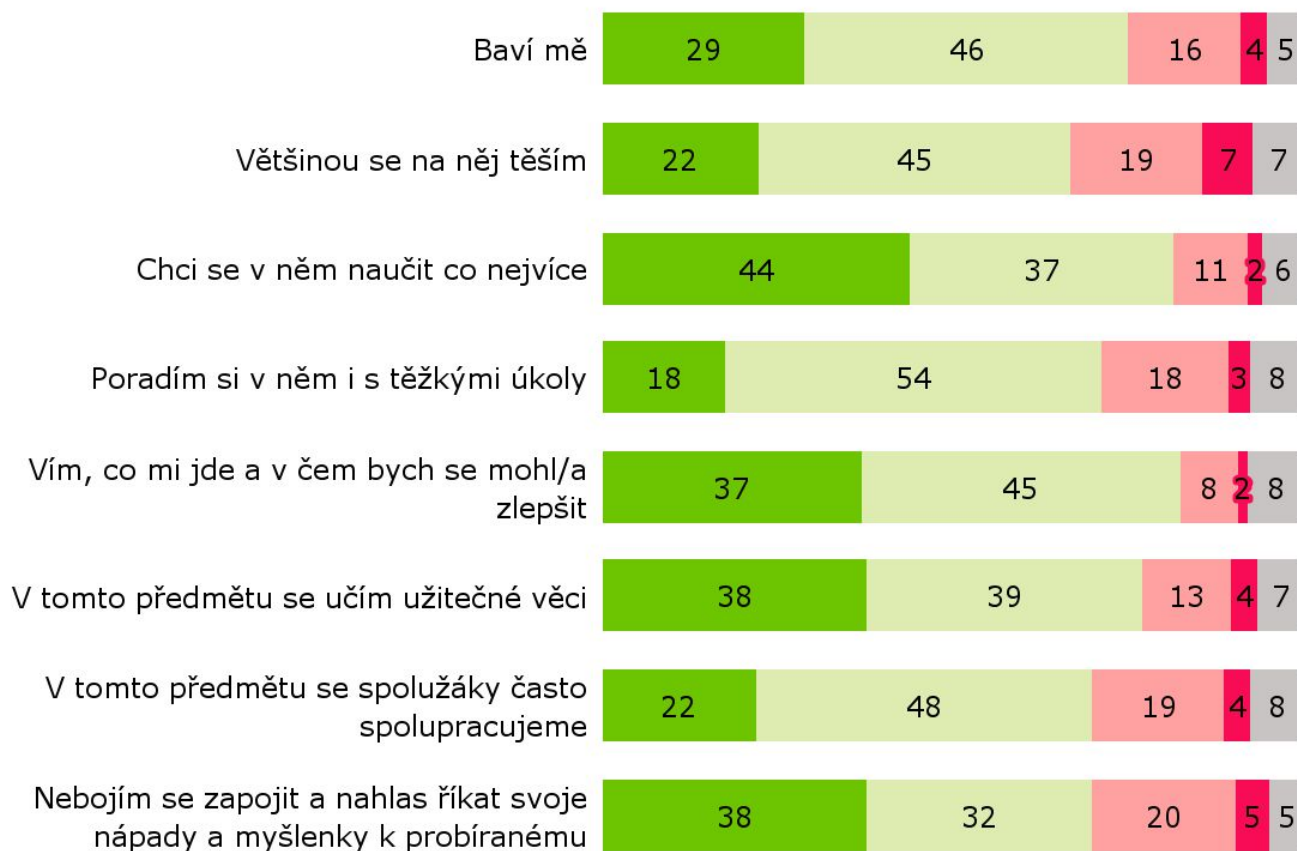
Pohled žáků na absolventy pozitivně souvisí jak s vlastním sebehodnocením absolventů v daném školním roce, tak s jejich hodnocením vzdělavatele na konci programu Učitel naživo (tedy dva roky před sběrem absolventského šetření).

Ve srovnání s českými učiteli, jejichž žáci se v letech 2018–2020 zúčastnili šetření společnosti Kalibro, neudrží absolventi programu Učitel naživo z pohledu svých žáků tolik kázně ve třídě, ale jejich výuka je zajímavější. Absolventi programu s vyšším skóre v kompetenčním rámci (ze sebehodnocení na konci programu) jsou lépe hodnoceni svými žáky ve všech aspektech zkoumaných Kalibrem – působí na žáky odborněji, zajímavěji učí, lépe udržují kázeň ve třídě a chovají se k žákům s větším respektem.

Žákovské hodnocení předmětů vyučovaných absolventy programu

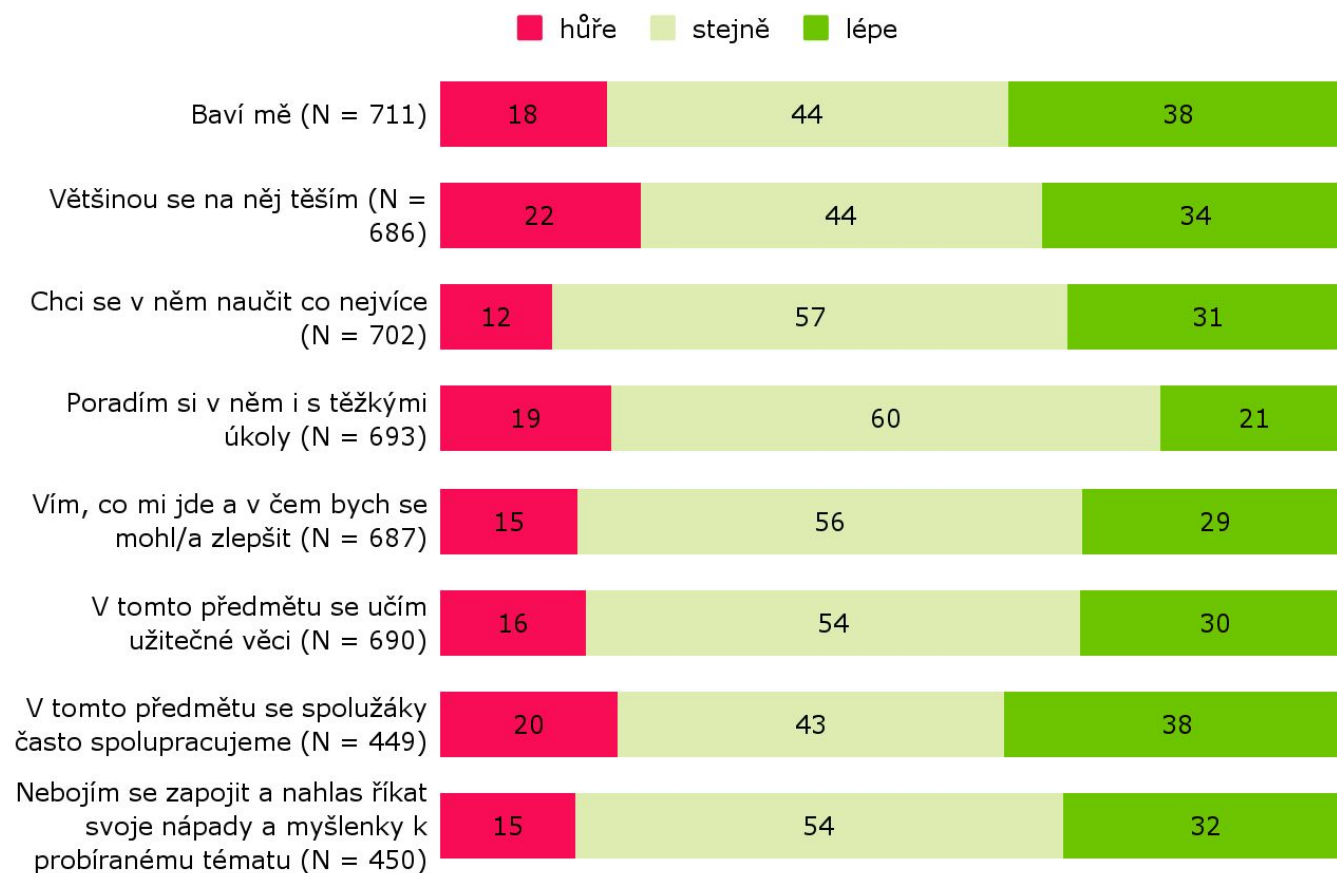
■ Určitě ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Určitě ne
■ Nevím, nedokážu posoudit

Hodnocení předmětu

Žáci hodnotí předměty vyučované absolventy programu Učitel na živo velmi pozitivně ve všech aspektech. Jsou motivovaní se naučit co nejvíce a vnímají jeho přínos.

Jak žáci hodnotí absolventy ve srovnání s minulým učitelem stejného předmětu?

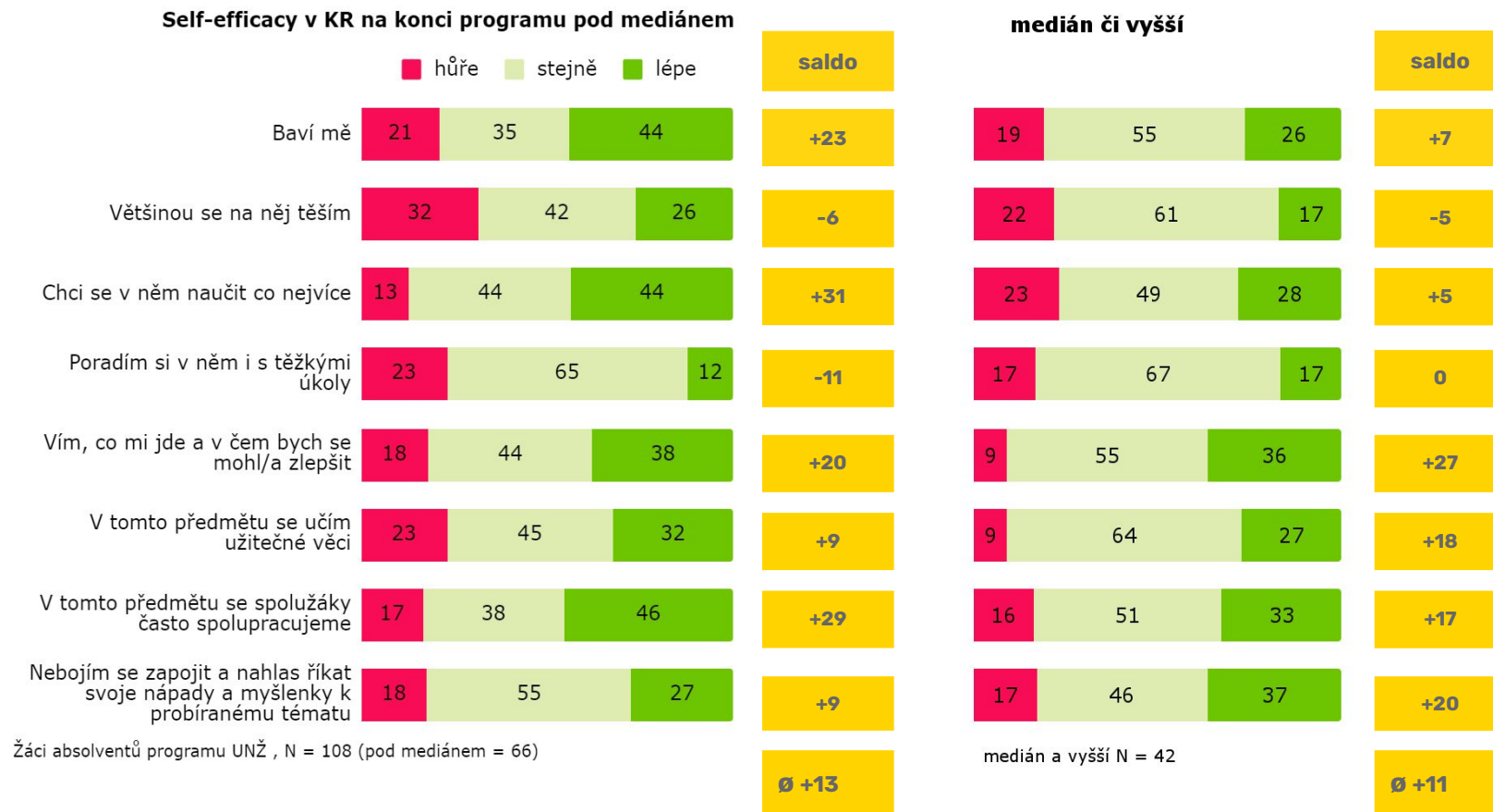
Žáci absolventů programu UNŽ (po dvou a pěti letech absolvování), N = různé

Abychom kontrolovali možnost, že jsou absolventi hodnocení dobře díky tomu, že vyučují na dobré škole, ptáme se jejich žáků i na hodnocení předchozího učitele stejného předmětu.

Předměty vyučované absolventy programu Učitel naživo žáky baví více než s předchozími vyučujícími, je v nich častější spolupráce i motivace vyjadřovat se k tématu a co nejvíce si z předmětu odnést.

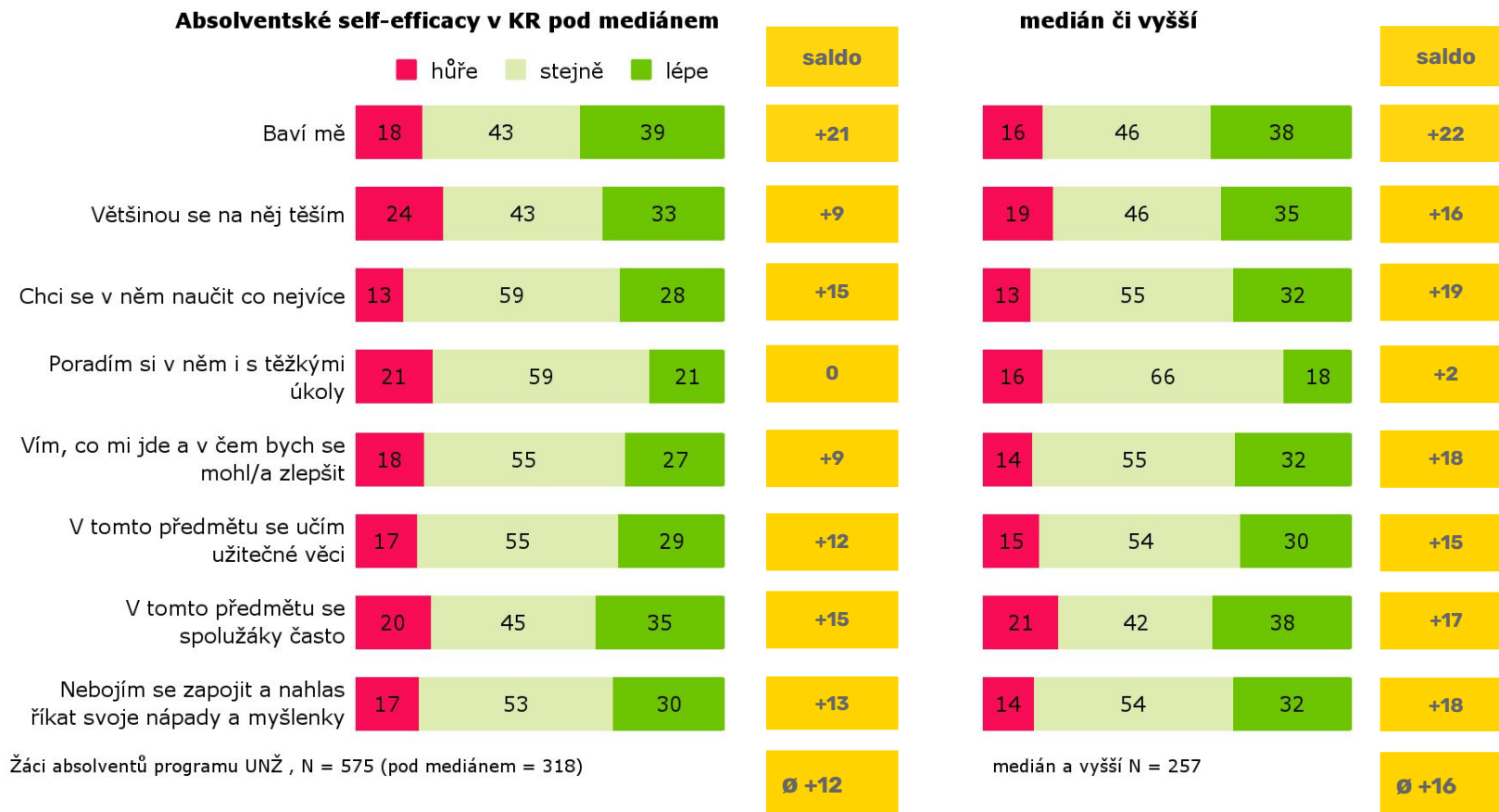
Lepší/horší/stejně hodnocení znamená posun na ordinální škále "určitě ne", "spíše ne", "spíše ano", "určitě ano" u každé otázky.

Jak souvisí vnímaná změna výuky se self-efficacy účastníků na konci studia

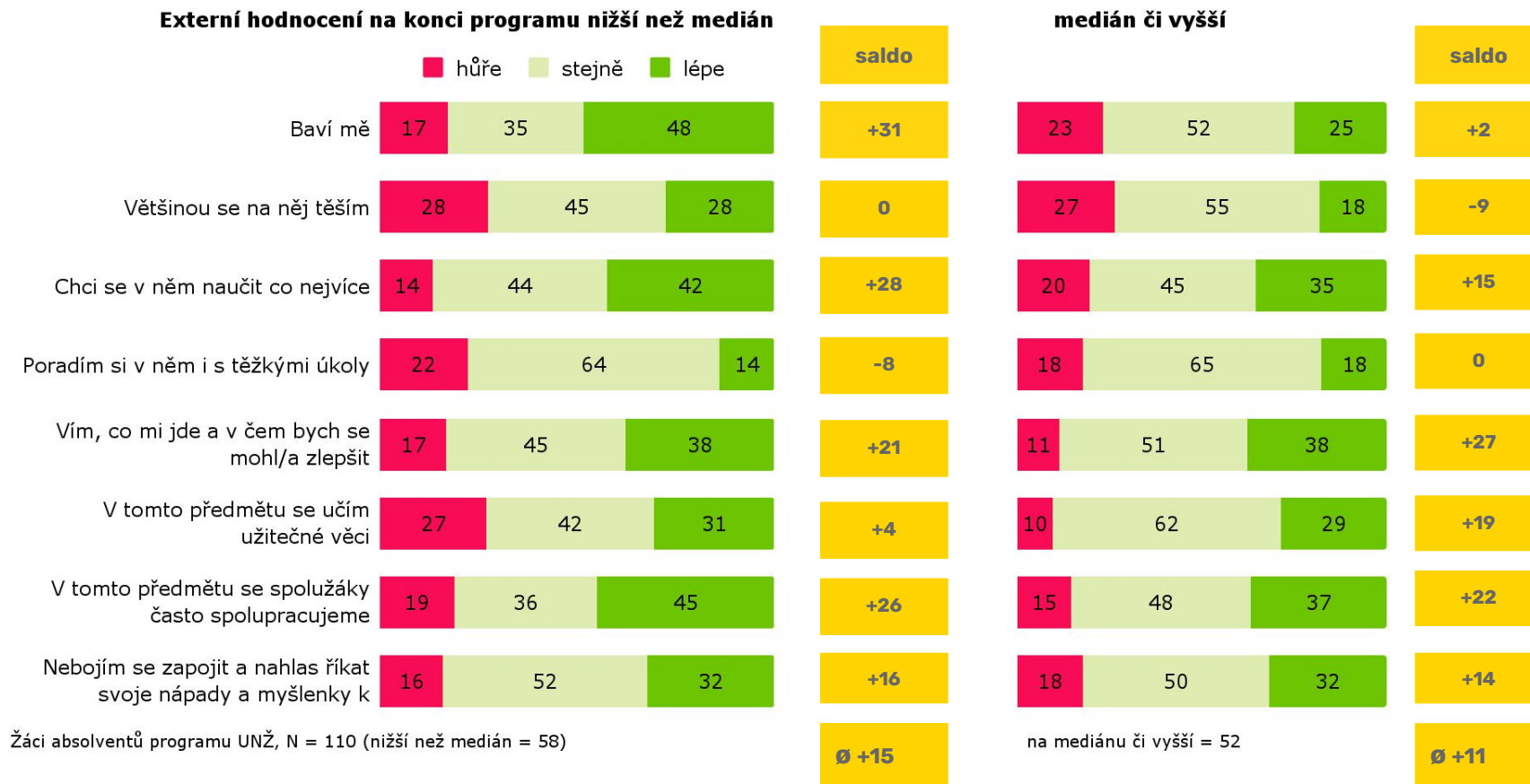
Průměrné rozdíly mezi kategoriemi "lépe" a "hůře" (saldo) v jednotlivých položkách ukazují, že skóre v sebehodnocení absolventa v kompetenčním rámci na konci studia programu Učitel naživo nemá souvislost s tím, jak později jeho žáci vnímají, zda tento absolvent zlepšuje výuku daného předmětu. Průměrné saldo v hodnocení položek je pozitivní a stejné u absolventů, kteří na konci studia programu měli vysokou self-efficacy (saldo 11) i nízkou self-efficacy (13).

Jak souvisí vnímaná změna výuky s aktuální self-efficacy absolventů

Stejně tak nemá vliv sebehodnocení v kompetenčním rámci dva roky po absolvování programu. Tedy, změna učitele v očích žáků přináší pozitivní změnu ve výuce, ale tuto změnu nevnímají výrazněji u učitelů, kteří dopadli lépe v absolventském sebehodnocení. Průměrné saldo je téměř stejné u absolventů s aktuálně vysokou self-efficacy (saldo 16) i nízkou self-efficacy (12). Je ale důležité zdůraznit, že odpovědí absolventů, kteří vyplnili své sebehodnocení, bylo relativně málo (12).

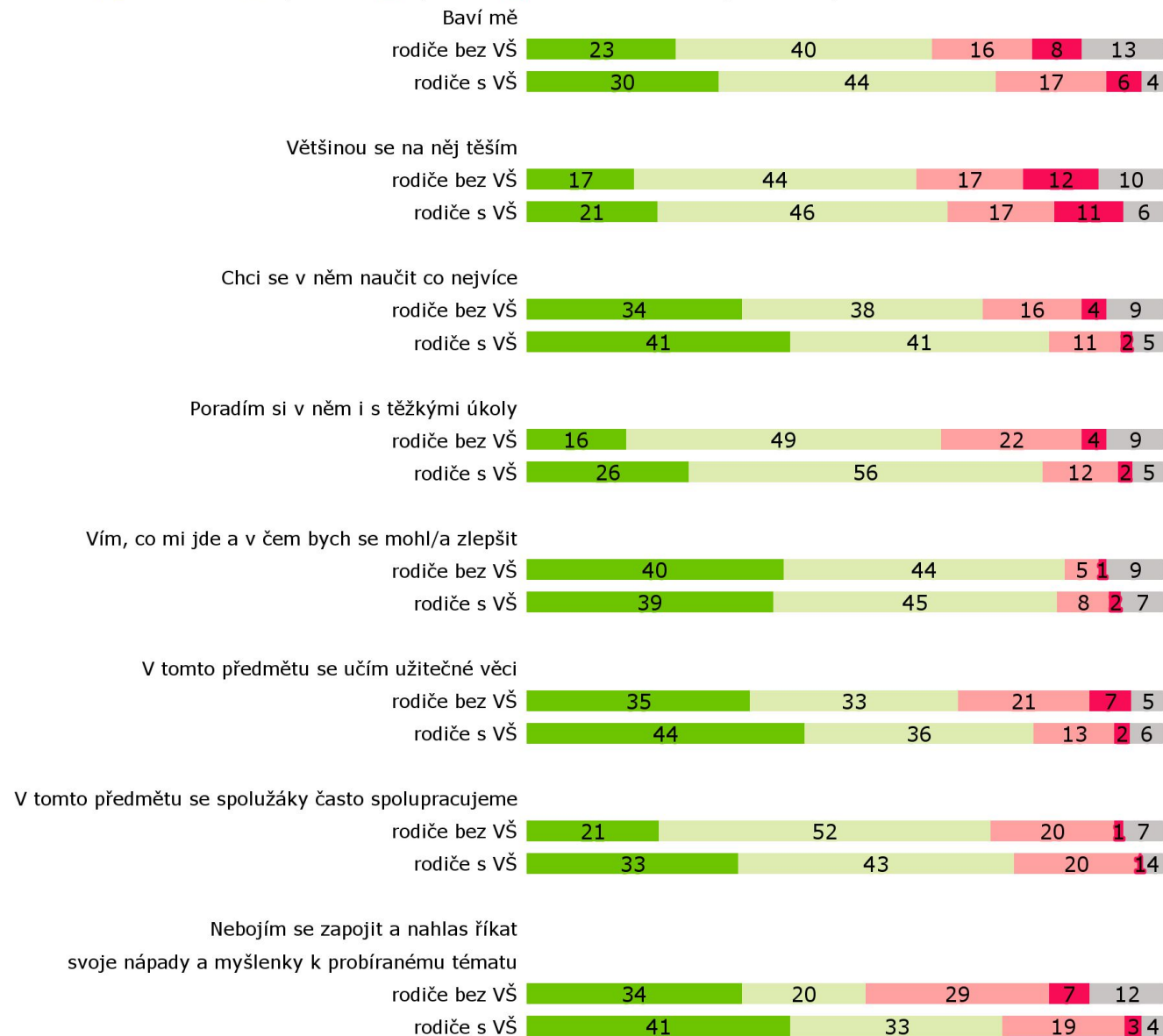
Jak souvisí vnímaná změna výuky s hodnocením vzdělavatelů na konci studia

Ani hodnocení vzdělavatelů na konci studia neprokázalo, že by ti účastníci, kteří si z pohledu hodnotitelů vedli při vyhodnocování připravenosti ve vztahu ke kompetenčnímu rámci lépe, po absolvování programu přinesli svým žákům výraznější změnu k lepšímu než hůře hodnocení účastníci programu. Průměrné saldo u absolventů s vyšším externím hodnocením je 11, s nižším hodnocením je 15.

Dopad na učení žáků s nižším sociálním statusem – hodnocení předmětu žáky

■ Určitě ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Určitě ne ■ Nevím, nedokážu posoudit

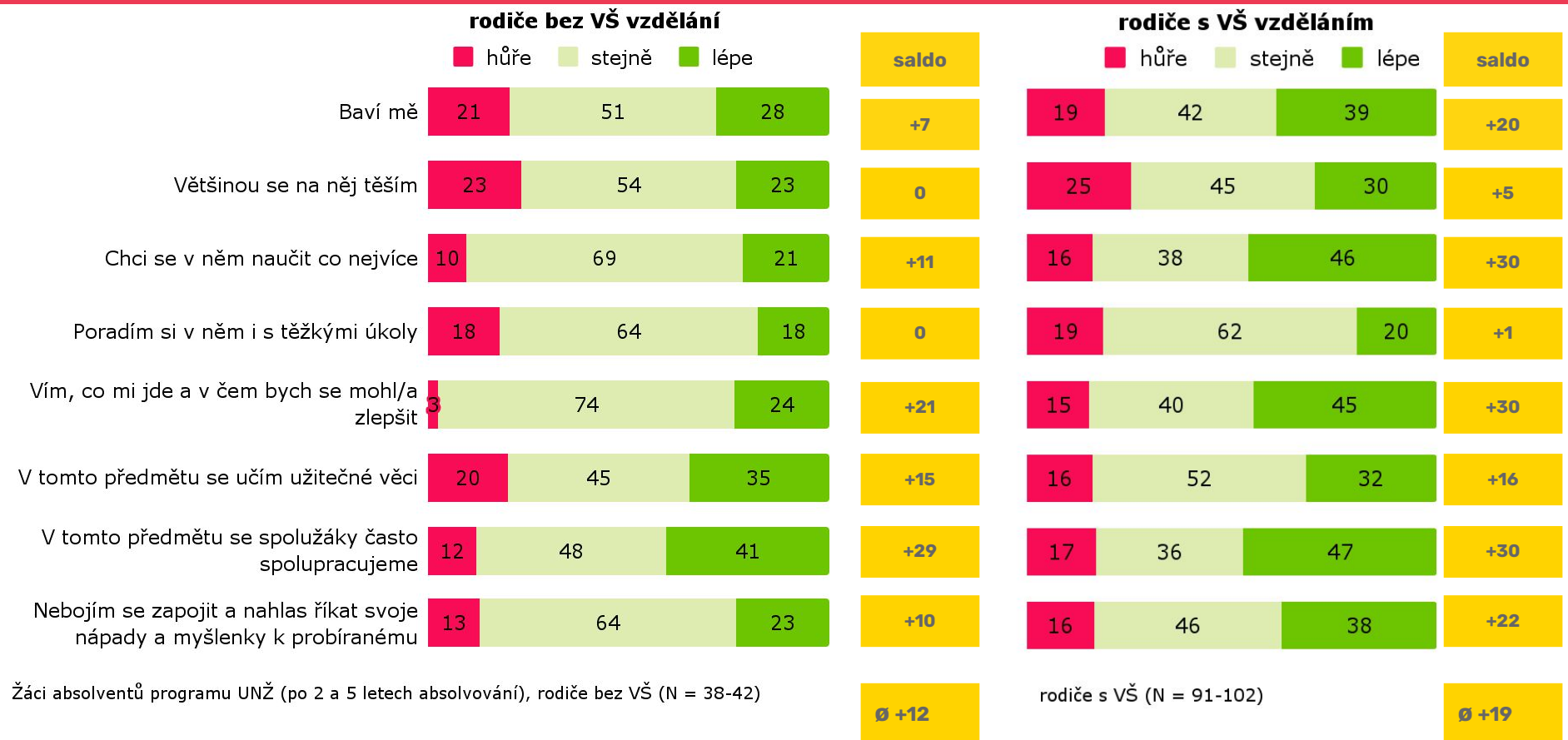

Absolventi programu Učitel naživo vzdělávají především děti z rodin s vyšším socioekonomickým statusem.

Pouze 17 žáků, kteří odpověděli na žákovské šetření (celkem 297 žáků), má rodiče bez maturity. Pro analýzu jsme zvolili třídění podle toho, zda mají rodiče s VŠ vzděláním.

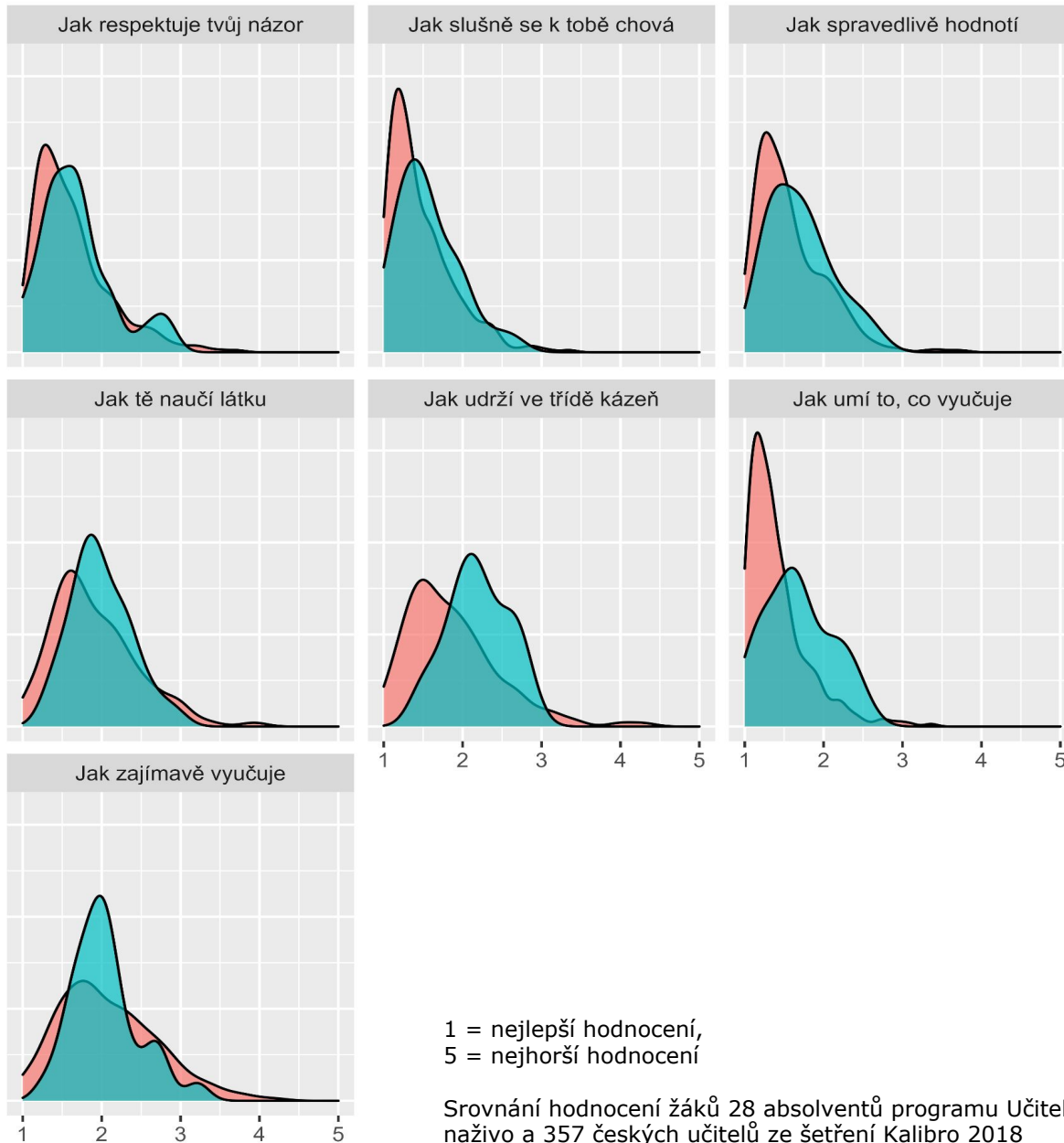
Výsledkem je, že dopad výuky na tyto žáky je podobný jako na děti vysokoškoláků, mají ale méně sebedůvěry ve výuce – nezapojují se tak aktivně do debaty k tématu a neví, zda si poradí s těžkými úkoly.

Jak souvisí vnímaná změna výuky se socioekonomickým původem rodičů

Děti vysokoškoláků hodnotí předměty vyučované absolventy programu Učitel naživo (ve srovnání s předchozími učiteli) jako zábavnější a vykazují větší motivaci a zapojení v předmětu. Také dokážou lépe než dříve pochopit, kde mají prostor pro zlepšení. Změna učitele tedy přinesla tyto benefity hlavně žákům ze vzdělanějších rodin (průměrné saldo 19 vs. 12 u méně vzdělaných rodičů).

Srovnání hodnocení žáky – absolventi programu a učitelé v šetření Kalibro

Žáci absolventů programu Učitel naživo hodnotí své učitele obdobně jako žáci jiné české učitele v roce 2018.

Podle hodnocení žáků neudržují absolventi programu Učitel naživo tolik kázeň ve třídě. Také žáci nejsou tolik přesvědčeni, že jsou jejich učitelé odborníci na daný předmět, ale jejich výuka je pro ně zajímavější.

Hodnocení žáků se zde prakticky shoduje se self-efficacy studentů a absolventů – dosahování “kázně” a znalost oboru patří spíše mezi hůře vnímané oblasti sebedůvěry, které si absolventi budují až později.

Zajímavost výuky je naopak silným bodem i v oblasti sebehodnocení.

Žákovské hodnocení učitele a předmětu dle výsledků absolventa v kompetenčním rámci během programu

Jak umí to, co vyučuje
Jak zajímavě vyučuje
Jak tě naučí látku
Jak udrží ve třídě kázeň
Jak spravedlivě hodnotí
Jak slušně se k tobě chová
Jak respektuje tvůj názor

Hodnocení učitele

Baví mě
Většinou se na něj těším
Chci se v něm naučit co nejvíce
Poradím si v něm i s těžkými úkoly
Vím, co mi jde a v čem bych se mohl/a zlepšit
V tomto předmětu se učím užitečné věci
V tomto předmětu se spolužáky spolupracujeme
Nebojím se zapojit

Hodnocení předmětu vyučovaného absolventem Učitele naživo

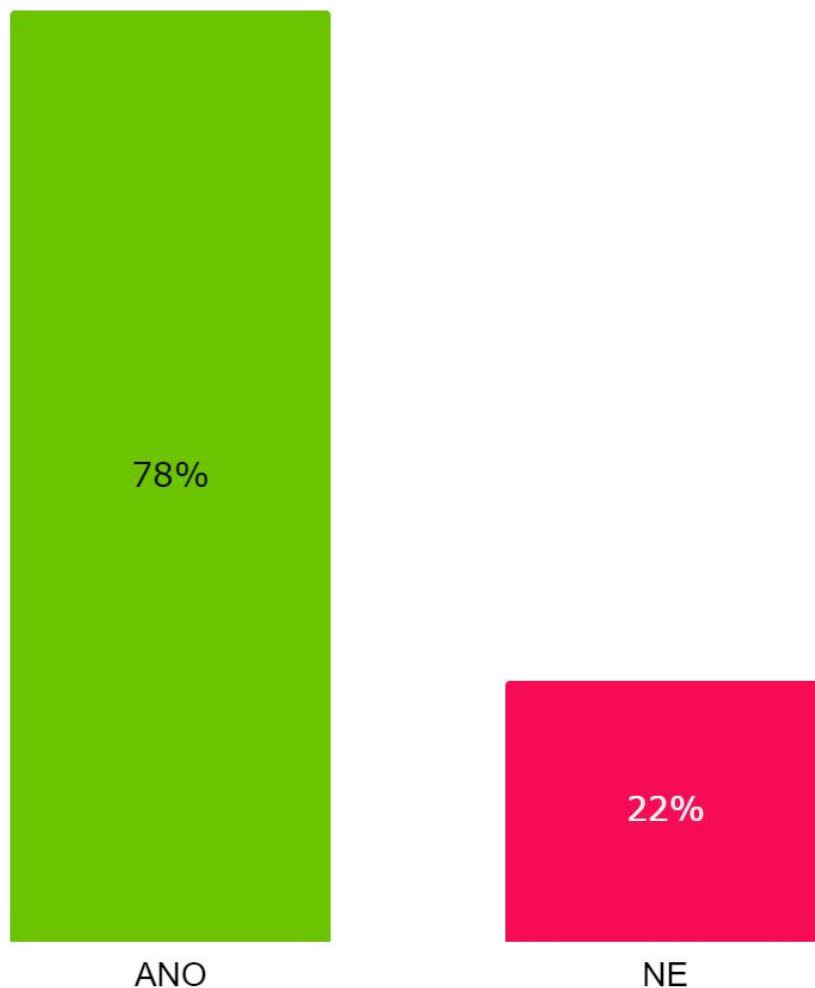

Bylo vypočteno individuální normované skóre (0-100) za položky a) v Kalibro baterii hodnotící učitele ("Jak umí to, co vyučuje" apod.), b) v hodnocení předmětu vyučovaného absolventem Učitele naživo. Učitele-absolventy jsme pak rozdělili podle toho, jestli jejich sebehodnocení, resp. hodnocení vzdělavateli, bylo nižší/vyšší než medián těchto hodnocení v jejich ročníku. Žáci více oceňují kvality těch učitelů, kteří se v absolventském sebehodnocení v kompetenčním rámci ohodnotili lépe, stejně tak ty, kteří byli lépe hodnoceni externími vzdělavateli. U hodnocení předmětu ("Baví mě" apod.) je vliv sebe- či externího hodnocení minimální, ale když mají žáci srovnávat současného a předchozího učitele, změna k lepšímu je podle nich výraznější u těch učitelů, kteří výsledkem svého absolventského sebehodnocení spadají do horní poloviny oproti těm pod mediánem.

Statistika o absolventech programu

Věnují se absolventi programu učitelství?

Vyučuješ v tomto školním roce na ZŠ nebo na SŠ?

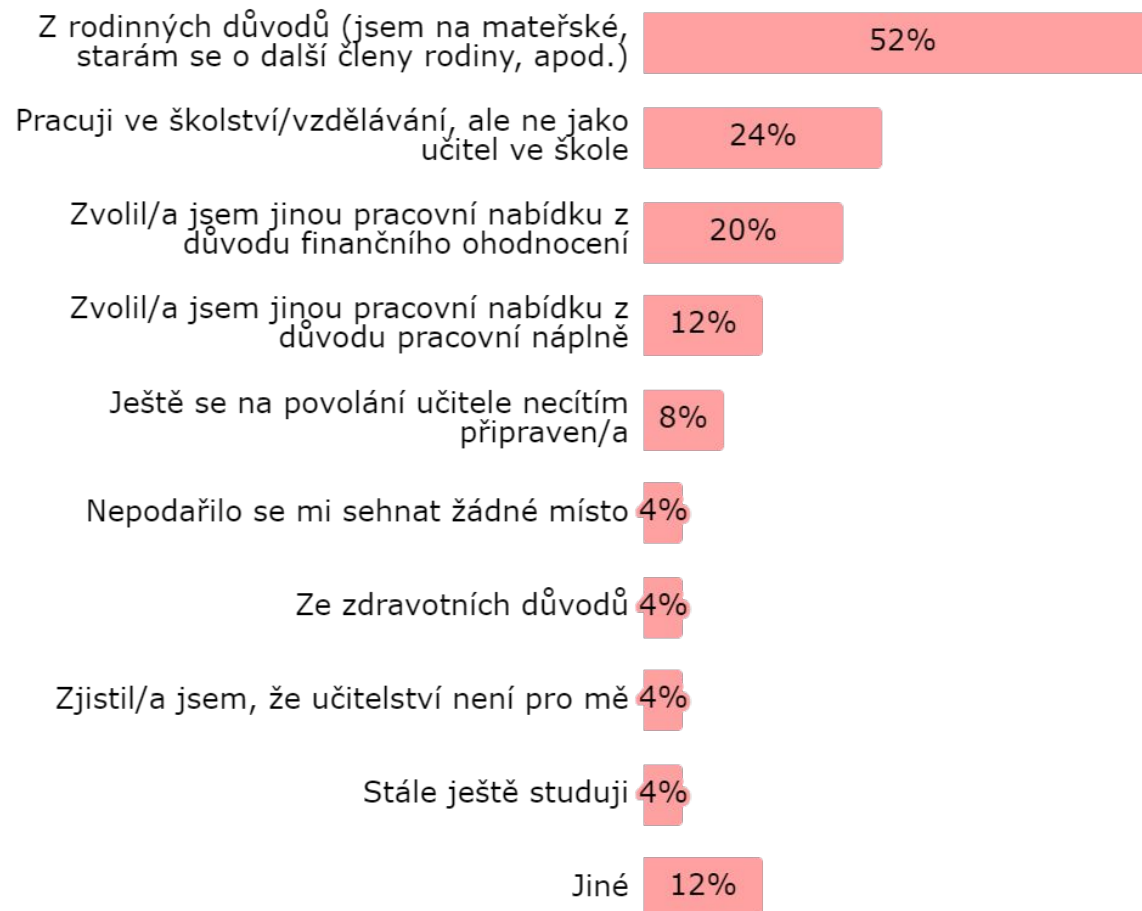
92 % aktuálně učících absolventů programu plánuje učit dlouhodobě, přičemž 40 % pracuje na plný úvazek. Čtyři pětiny absolventů-učitelů učí na ZŠ, 13 % pracuje na víceletém gymnáziu, kolem 10 % pracuje na čtyřletém gymnáziu nebo na střední odborné škole.

Přibližně 40 % absolventů-učitelů tvrdí, že učí na běžné škole, pětina absolventů má dojem, že učí na výběrové škole; přibližně polovina absolventů tvrdí, že učí v alternativní škole (zejména Montessori) a kolem 40 % učí v soukromé škole.

pozn.: Všechny údaje v textu se týkají respondentů, kt. odpověděli, že v tomto školním roce učí. Máme data od 115 absolventů z celkového počtu 127.

Z jakých důvodů absolventi programu (ne)učí?

Z jakého důvodu nebudeš v tomto školním roce vyučovat na ZŠ nebo SŠ? (více možností)

Nejčastějším důvodem, proč se absolventi programu Učitel naživo rozhodli neučit jsou rodinné důvody, například rodičovská dovolená či péče o jiné členy rodiny. Čtvrtina absolventů programu, kteří neučí, (tedy přibližně 5 % všech absolventů programu) momentálně pracuje ve školství, ale na jiné pozici. Pro jednoho z pěti neučících absolventů bylo důvodem lepší finanční ohodnocení na jiné než učitelské pozici.

Čemu se absolventi nejvíce věnují?

Přibližně třetina absolventů-učitelů učí občanskou výchovu/ZSV, 27 % učí matematiku, 24 % češtinu, 21 % angličtinu a 12 % učí i na 1. stupni. Až třetina absolventů-učitelů učí specifický typ předmětů (např. Dramatická výchova, Finanční gramotnost, Výchova ke zdraví, etc.).

Absolventi programu Učitel naživo, kteří učí, se ve svých školách angažují na různých pozicích:

- polovina zastává roli třídního učitele
- 9 % zastává roli provázejícího učitele
- 10 % je vedoucími sekce/předmětové komise
- kolem 10 % zastává také roli asistenta pedagoga nebo výchovného poradce
- 4 absolventi jsou součástí vedení školy na pozici ředitel/zástupce

Pozn.: Všechny údaje v textu se týkají respondentů, kteří odpověděli, že v tomto školním roce učí. Tedy například "9 % zastává roli provázejícího učitele" znamená, že ji zastává 9 % ze 78 % absolventů, kt. v tomto školním roce učí – nikoliv 9 % z celkového počtu absolventů.

Přílohy

Finanční partneři organizace Učitel naživo

Ondřej
Baroš

Pavel
Mucha

Dušan
Šenkypl

David
Holý

Jan
Barta

Petr
Krajíček

Tomáš
Čupr

Ondřej
Fryc

Václav
Dejčmar

Jan
Červinka

Vladimíra
Glatzová

Matěj
Turek

Jan
Šmechovský

T A
Č R

Přehled dosavadních výstupů

Evaluační zpráva z programu Učitel naživo 2019-2021:

www.ucitelnazivo.cz/files/evaluacni-zprava-programu-ucitel-nazivo-2019-21-final.pdf

Metodiky Projektu VEPVU – Vývoj evaluace programů vzdělávání učitelů: Nástroje a metodiky evaluace vzdělávání učitelů dostupné zde:

www.ucitelnazivo.cz/evaluace-metodiky

Žlutá zpráva se stručnými výstupy z evaluace za rok 2019/2020:

www.ucitelnazivo.cz/files/evaluacni-zprava-snidane-s-donory-2019-2020.pdf

Evaluační zpráva z roku 2019 s detailním popisem východisek evaluace:

www.ucitelnazivo.cz/files/1107-evaluacni-zprava-2018-2019.pdf

Náš dopad: výstupy z evaluace z druhého ročníku:

www.ucitelnazivo.cz/files/evaluacni-zprava-2018-2019.pdf

Zpráva z druhého ročníku:

www.ucitelnazivo.cz/files/zluta-zprava-tudy-to-jde-2017-19-b5-250x176mm-1.pdf

Evaluační zpráva z roku 2017 zpracovaná: doc. PhDr. Bohumíra Lazarová, Ph.D. prof. PhDr. Milan Pol, CSc.: www.ucitelnazivo.cz/files/unz-evaluace-zprava-pol-lazarova-web.pdf

Výstupy jsou dostupné na: www.ucitelnazivo.cz/evaluace

Kompetenční rámec (položky a popis úrovní)

studijní oblast 1: učitel a jeho osobnostní rozvoj

1.1 Používám nástroje k vědomému utváření svého profesního sebepojetí.

1.2. Stávám se reflektujícím praktikem.

studijní oblast 2: učitel a jeho intervence v oblasti vztahové

2.1 Vedu žáky k odpovědnosti za jejich chování.

2.2 Utvářím a rozvíjím prostředí důvěry.

2.3 Utvářím prostředí, ve kterém mají děti prostředí vhodné pro práci, v případě potřeby intervenuji do chování dětí.

studijní oblast 3: učitel jako tvůrce příležitostí pro učení druhých

3.1 Formuluji pro různé děti smysluplné (tzn. i přiměřené) cíle.

3.2 Volím, realizuji a vyhodnocuji vhodné cesty k naplnění cílů.

3.3 Ověřuji, zda děti dosáhly naplnění cílů (a jak).

3.4 Hodnotím způsobem podporujícím autonomní učení dětí.

studijní oblast 4: učitel a jeho vzdělávací obor

4.1 Mám utvořeno dlouhodobé pojetí svého oboru navázané na RVP.

4.2 Prokazuji oborové znalosti potřebné k provázení žáků.

